

Datura Stramonium Zehirlenmesi: Psikiyatrik Belirtilerle Başvuran Olgu

Sevdegül Karadaş¹, Yavuz Selvi²,
Mustafa Şahin³, Fatih Selvi³,
Reşit Öncü⁴, Fevzi Özgökçe⁵

¹Yard. Doç. Dr., ³Asist. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD, Van - Türkiye

²Yard. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Psikiyatri AD, Van - Türkiye

⁴Acil Tıp Uzmanı, Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Acil Servisi, Van - Türkiye

⁵Yard. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji AD, Van - Türkiye

ÖZET

Datura stramonium zehirlenmesi: Psikiyatrik belirtilerle başvuran olgu

Deliryum, pek çok sistemik hastalık ve metabolizma bozukluklarının yanı sıra, ilaç ya da maddelerin toksik etkisi sonucu da oluşabilir. Hastada sanırlar, varsanırlar ve ajitasyon gibi birçok psikiyatrik belirti ve bulgu tespit edilebileceğinden, sıklıkla diğer psikiyatrik bozukluklarla karışabilir. Datura stramonium belladonna alkaloid ailesinin bir üyesi olan hallüsinojenik bir bitkidir ve yüksek doz alınması durumunda görsel ve işitsel hallüsinasyonlar, ajitasyon ve deliryuma sebep olabilir. Biz bu olgu sunumunda, acil servise "akut psikoz ve demans" ön tanılarıyla sevk edilen ve Datura stramonium alımına bağlı olduğu tespit edilen bir deliryum vakasını tartışmayı amaçladık.

Anahtar kelimeler: Zehirlenme, psikoz, deliryum

ABSTRACT

Datura stramonium intoxication: report of a case with psychiatric symptoms

Delirium is a common neuropsychiatric syndrome and is often caused by metabolic, systemic disorders and drug or poison intoxication. Though hallucinations, delusions and agitation are sometimes present, the symptoms of delirium are clinically distinct from those induced by other psychiatric disorders. Datura stramonium is a hallucinogenic plant which is a member of belladonna alkaloids. The toxic effects of Datura stramonium most often include visual and auditory hallucinations, confusion and agitation. We report a patient who was poisoned with Datura stramonium and presented to the emergency department with psychiatric symptoms.

Key words: Intoxication, psychosis, delirium

Yazışma adresi / Address reprint requests to:
Yard. Doç. Dr. Yavuz Selvi, Yüzüncü Yıl
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim
Dalı, 65200, Van - Türkiye

Telefon / Phone: +90-432-215-0470

Faks / Fax: +90-432-216-7519

Elektronik posta adresi / E-mail address:
dryavuzselvi@yahoo.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
06 Aralık 2010 / December 06, 2010

Kabul tarihi / Date of acceptance:
24 Aralık 2010 / December 24, 2010

GİRİŞ

Bilinç ve mental durum değişiklikleri ile deliryum, Acil servislerde sıkça rastlanan durumlardandır. Doğru tanı ve tedavi yönetimi için sistematik bir yaklaşım gerekmektedir. Deliryum, beynin, doğrudan veya dolaylı fizyolojik veya yapısal değişiklikler sonucu bilinç, oryantasyon, hafıza, düşünce, algı ve davranış alanlarında meydana gelen bozulmalarla karakterize, nöropsikiyatrik bir sendrom olarak tanımlanabilir (1). Deliryum, pek çok sistemik hastalık, metabolizma bozuklukları, ilaç ya da maddelerin toksik etkisi, geçirilmiş operasyonlar, epileptik nöbetler, enfeksiyonlar gibi pek çok durum sonucu oluşabilir ve hastada anlamsız davranışlar, halüsinasyonlar ve ajitasyon gibi birçok psikiyatrik belirti ve bulgu gözlenebileceğinden sıklıkla diğer psikiyatrik bozukluklarla karışabilir (2,3).

Datura stramonium; hiyosiyamin, atropin ve skopo-

lamin isimli alkaloidler içeren, 20-100 cm. yüksekliğinde, dik gövdeli, 7-14 dallı, kahverengi-siyah tohumlar içeren 3-4 cm.'lik yeşil meyveleri ve büyük beyaz boru şeklinde çiçekleri olan senelik bir bitkidir. İçerdiği maddeler sebebiyle antikolinerjik belirti ve bulgular oluşturabilir (4). Acil servis başvuruları arasında zehirlenme olguları önemli mortalite ve morbidite nedenleridir, ancak bitkilere bağlı zehirlenme olguları nadirdir. Biz bu yazıda, acil servise psikiyatrik belirtilerle başvuran, öykü, klinik izlem ve araştırmalarımız sonucunda Datura stramonium'a bağlı zehirlenme olduğu ortaya çıkan olguyu sunmayı amaçladık.

OLGU

65 yaşında, çocuklarıyla birlikte yaşayan kadın hasta, peltek konuşma, huzursuzluk, yakınlarını ve çevresini tanıma, kendi kendine konuşma ve anlamsız davranışları

sebebiyle bir başka sağlık kuruluşuna yakınları tarafından götürülmüştü. Götürüldüğü hastanede yapılan fiziksel bakıda; tansiyon arteryel (TA) 140/85 mm/Hg, nabız 135/dk, ateş 37.7 °C olarak ölçülmüş, pupilleri izokorik ve dilate, dahili muayene bulguları doğalmış ve hastanemiz acil servisine, “akut psikoz ve demans” ön tanılarıyla sevk edilmişti. Hastanın bilinci açıktı, tam olarak kooperasyon sağlanamamaktaydı, yer, zaman ve kişi oryantasyonu bozuktu. Muayenede, halüsine idi ve kendi kendine anlamsız konuşmaları vardı; psikomotor huzursuzluğu dikkati çekiyordu. Elektrokardiografide, kalp hızı 112/dk. ve sinüs taşikardisi ile uyumlu idi. Diğer muayene bulguları, tam kan sayımı ve biyokimyasal parametreleri normal olarak değerlendirildi. Öyküyü derinleştirdiğimizde, hastanın bahçeden topladığı bitkileri yedikten sonra şikâyetlerinin başladığı, öz geçmişinde organik ve psikiyatrik rahatsızlığının olmadığı, sürekli veya çok miktarda ilaç kullanımının olmadığı öğrenildi. Bulgular antikolinergik sendrom ile uyumluydu. Hastanın antikolinergik semptom ve bulgularının varlığı öyküsüyle birleştirilince, antikolinergik aktiviteye sahip bitki alımına bağlı intoksikasyon düşünüldü. Hasta yakınlarından bu tabloya neden olabilecek bitkiyi (Resim 1) getirmeleri istendi. İncelemeler sonucunda, getirilen bitkinin “*Datura stramonium*” olduğu anlaşıldı. Hasta monitorize edilerek müşahedeye alındı ve destek tedavisi uygulandı. Takibinin yaklaşık 12-13. saatinde bulgularının tamamen normale dönmesi üzerine şifa ile taburcu edildi.

Resim 1: *Datura stramonium*

TARTIŞMA

Datura stramonium, halk arasında “büyüotu, boruçi-çeği, can çiçeği, kokarot, kahkaha çiçeği, patlıcan çiçeği, sehharotu, sihirbazotu, şeytan elması” isimleriyle de bilinen bir bitkidir. Genellikle, ilaç olarak kullanımı bilin-sizcedir ve uyuşturucu madde olarak veya astım, ishal, mide-barsak problemlerinde faydalı olduğu düşüncesiyle halk arasında yaygın olarak kullanılmaktadır (4). Başlıca üyesi atropin olan belladonna ailesinin bir üyesidir ve yüksek doz alınması durumunda, atropinin sebep olduğu taşikardi, midriyazis, yüzde kızarıklık, huzursuzluk, algı bozuklukları, ajitasyona sebep olabilir. Semptomlar ağızdan alımdan 30 dakika kadar sonra başlar (5).

Antikolinergik sendroma, asetilkolinin muskarinik reseptörlere bağlanmasını önleyen bir grup ilaç veya madde neden olabilir (6). İlaça bağlı nedenler arasında antipsikotikler, trisiklik antidepresanlar (TSA), antihistaminikler, karbamazepin, atropin ve skopolamin ihtiva eden ilaçlar yer almaktadır (7). Ek olarak, ülkemizde ve dünyada yaprakları çay olarak tüketilen ve antispazmodik etkileri sebebiyle mide-barsak sorunlarında, hemoroid tedavisinde, yapraklarından hazırlanan sigaralar vasıtasıyla astım ve bronşit tedavisinde kontrolsüz olarak kullanılan *Datura stramonium* ve güzel avrat otu da (*Herba Belladonnae*) antikolinergik sendrom nedenleri arasındadır. Kullanımı sonrası bulanık görme, çarpıntı, idrar yapamama, ağız kuruluğu gibi belirtilerin yanı sıra, ileus, yüzde kızarıklık, disritmi, işitsel ve görsel halüsinasyonlar, konvülsiyonlar da tespit edilebilir (5). Bizim olgumuzda da ateş, pupiller dilatasyon, deliryum, taşikardi gibi antikolinergik bulguları vardı.

Zehirlenme düşünülen olgularda tıbbi tedavi; hava yolu açıklığının, solunumun ve dolaşımın sağlanması, destek tedavisi ve gerekli durumlarda antidot tedavinin uygulanmasıdır. Olgunun ilk başvurduğu hastanede zehirlenme düşünülmediğinden ve hastanemize başvurduğunda 12 saati geçtiğinden mide lavajı uygulanmadı, aktif kömür verilmedi. Monitorizasyon ve destek tedavisi uygulandı.

Antikolinergik zehirlenmelerde tedavi konservatiftir, özgül antidotu fizostigmin dir. Fizostigmin etkin biçimde kan-beyin bariyerini geçer ve geri dönüşümlü olarak antikolinesteraz inhibisyonu yapar. Pek çok hasta fizostigmin

vermeden güvenle tedavi edilebilir. Fakat hemodinamik bozulmaya neden olan taşidisritmi, hastanın kendisi veya başkaları için tehlike oluşturan ciddi ajitasyon, koma, konvülsiyon, ciddi diskinezi, ve solunum depresyonu varsa fizostigmin kullanımı önerilmektedir. Eğer hasta çok ajiteyse benzodiyazepinler sedasyon için kullanılabilir (6). Bizim hastamızın başvuru anında semptomları çok şiddetli olmadığından ve takiplerinde bulguları gerilediğinden benzodiyazepin veya fizostigmin kullanımına gerek duyulmadı.

Deliryum; belirti ve bulgularının, klinik seyrinin çok çeşitlilik göstermesi, risk faktörleri ve etiyolojik faktörlerin çok fazla olması nedeni ile oldukça karmaşık bir hastalıktır ve hastamızda olduğu gibi ileri yaş önemli bir

yatkınlaştırıcı faktör olarak görülmektedir. Yaşlı bireylerde deliryum tablosunun genel yaşlılık haline ya da demansiyel bir sürece bağlı olduğunun düşünülmesi ya da akut psikotik bozukluk belirtilerinin olması tanının netleştirilmesini güçleştirir de, olgumuzda da olduğu gibi hastalığın akut başlangıçlı olması, diğer psikotik bulguların olmaması, demans öyküsünün bulunmaması ve hastalık öncesinde bitki alımının olması tanıya yardımcı olmuştur.

Sonuç olarak, psikotik belirtilerle acil servise başvuran deliryum olgularında etiyoloji ayrıntılı bir şekilde araştırılmalı, reçetesiz satılan geleneksel ilaçların, alternatif tıpta tedavilerde kullanılan bitkilerin de psikotik belirtilere yol açabileceği hatırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Mattoo SK, Grover S, Gupta N. Delirium in general practice. *Indian J Med Res* 2010; 131:387-398.
2. Meagher DJ. Delirium: optimising management. *BMJ* 2001; 322:144-149.

3. Mihanovic M, Bodor D, Kezic S, Restek-Petrovic B, Silic A. Differential diagnosis of psychotropic side effects and symptoms and signs of psychiatric disorders. *Psychiatr Danub* 2009; 21:570-574.
4. Köse R, Şahin ÖÖ, Abay E. Datura stramonium zehirlenmesine bağlı deliryum: Bir olgu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2008; 9:54-57.
5. Spina SP, Taddei A. Teenagers with Jimson weed (*Datura stramonium*) poisoning. *CJEM* 2007; 9:467-468.
6. Burns MJ, Linden CH, Graudins A, Brown RM, Fletcher KE. A comparison of physostigmine and benzodiazepines for the treatment of anticholinergic poisoning. *Ann Emerg Med* 2000; 35:374-381.

7. Attard A, Ranjith G, Taylor D. Delirium and its treatment. *CNS Drugs* 2008; 22:631-644.
